

# T. B. M. M.

## TUTANAK DERGİSİ

### 3. Birleşim

11 . 2 . 1966 Cuma

#### İçindekiler

	Sayfa	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	14	
2. — Yoklama	14	
3. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	14	
1. — Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'e ciddi rahatsızlıkları dolayısıyla, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi üyelerinin derin üzüntülerinin iletilmesi hakkındaki Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzun'er'in önergesi	14:15	
2. — Konya Milletvekili S. Faruk Önder'in, Danıştay kararlarının infaz edilmesine göz yumduğu ve böylece Anayasanın 132'nci maddesine aykırı bir tutum içinde bulunduğu iddiasıyla Hükümet Başkanı hakkında Anayasanın 90'nci ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12'nci maddesi gereğince bir Meclis soruşturması açılması hususunda vermiş olduğu önergesini incelemek üzere kurulacak Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi (9/52)	15:20	

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

27 Mayıs 1960 tarihinden evvelki bâzı eski bakanların görevleri ile ilgili suçlarından dolayı soruşturma istemine dair Başbakanlık tezkere-leri,

Eski bakanlardan Celâl Yardımcı, İktisat ve Ticaret Bakanlığı makamı ve eski Sanayi Ba-kanı Samet Ağaoğlu ile suç ortağı memurlar hakkında ve eski bakanlardan Halûk Şaman ve Sanayi eski Bakanı Samet Ağaoğlu,

Giresun Milletvekili Nizamettin Erkmen ile Giresun Senatörü Sabahattin Orhon'un, eski Ticaret Bakanı Fennî İslimyeli ve eski Bayın-dırlık Bakanı Arif Hikmet Onat haklarında Anayasanın 90 ncı maddesi gereğince Meclis soruşturması açılmasına dair önergesi,

Giresun Milletvekili Mustafa Kemal Çilesiz ile eski Giresun Milletvekili Naim Tirali'nin Ti-careet Bakanı Cumhuriyet Senatosu Amasya Üyesi Macit Zeren hakkında Anayasanın 90 ncı maddesi gereğince bir Meclis soruşturması açıl-masına dair önergesi ve

Eski İçişleri Bakanı, halen Vatikan nezdinde Büyükelçi Muharrem İhsan Kızıoğlu hakkın-da Meclis soruşturması açılmasına dair Başba-kanlık tezkeresi üzerinde inceleme yapmak için kurulacak Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruş-turma Hazırlık komisyonlarına üye seçimleri yapıldı ve tasnif sonunda altı komisyona parti gruplarınca gösterilen adayların seçtikleri an-laşıldı.

Araştırmalarla ilgili eski bakanların cevap-larını ilgili Komisyona, dosyalarını kendilerine verilmesinden itibaren 15 gün sonra bildirmesi ve seçilen komisyonların raporlarını dosyaların kendilerine tevdiinden itibaren 30 gün sonunda hazırlamış bulunmaları hususları kabul olundu.

Birleşime saat 16,30 da son verildi.

Başkan Kâtip  
Başkanvekili Siirt  
Nurettin Ok Âdil Yaşa

Kâtip  
Zonguldak  
Sadık Tekin Müftüoğlu

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Nurettin Ok

KÂTİPLER : Abdülbâri Akdoğan (Ağrı), Önel Şakar (Manisa)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisi birleşik toplantısı üçüncü Birleşimini açıyorum.

2. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacak. Sayın üye-ler lütfen beyaz düğmelere bassınlar.  
Arkadaşlarımız acele etsinler lütfen.

Yoklama işlemi bitmiştir. Müzakere için gerekli çoğunluğumuz mevcuttur. Müzakereye başlıyoruz.

3. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'e ciddi rahatsızlıkları dolayısıyla, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi üyelerinin derin üzüntülerinin

iletilmesi hakkındaki Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in önergesi,

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, birleşik toplantı gündemine geçmeden evvel Sayın Cumhurbaşkanımız Orgl. Cemal Gürsel'in ciddi rahatsızlığı dolayısıyla derin üzüntülerimizin iletilmesi hakkında bir önerge vardır. Önergeyi okutacağım.

T.B.M.M. Başkanlığına

Sayın Cumhurbaşkanımız Orgeneral Cemal Gürsel'in ciddi rahatsızlığı dolayısıyla derin üzüntülerimizin, Ulu Tanrıdan âcil şifalar dileklerimizle saygılarımızın, kıymetli Devlet Başkanımıza bildirilmesini arz ve teklif ederim.

Trabzon Milletvekili  
Ali Rirza Uzuner

BAŞKAN — Gereği Başkanlık Divanınca yerine getirilecektir.

2. — *Konya Milletvekili S. Faruk Önder'in, Danıştay kararlarının infaz edilmemesine göz yumduğu ve böylece Anayasanın 132 nci maddesine aykırı bir tutum içinde bulunduğu iddiasıyla Hükümet Başkanı hakkında Anayasanın 90 ncı ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddesi gereğince bir Meclis soruşturması açılması hususunda vermiş olduğu önergesini incelemek üzere kurulacak Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma hazırlık Komisyonuna üye seçimi (9/52)*

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, bu konuda seçime gitmeden evvel T.B.M.M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün konuya uygun maddesini okumak lüzumunu hissediyorum. 14 ncü madde «Meclis soruşturması hazırlık komisyonu» başlığını taşımaktadır.

(12 nci veya 13 ncü madde gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı Başkanlığına başvurulduktan, Başkanlık, durumdan derhal ilgili Başbakan veya Bakanlar Kurulu üyesine bilgi verir. Konu bu bilginin verildiği tarihten başlayarak yedi gün içinde gündeme alınır.

Konunun gündeme alındığı gün, Genel Kurul bu hususta soruşturma açılmasının gerekli olup olmadığına dair inceleme yapmak üzere bir Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Komisyonunu görüşme yapmaksızın seçer. Bu komisyon, altı Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesinden kurulu olup, üyelerinin yarısı Cumhuriyet Senatosu üyesi, yarısı da milletvekili olur.

Bu komisyonun seçilmesinde genel hükümler uygulanır. Komisyonun çalışmaları gizlidir. Komisyon, üyeleri arasından bir başkan, bir sözcü ve bir de kâtip seçer. Komisyon, raporunu 30 gün içinde Başkanlığa verir. İlgili Başbakan veya Bakanlar Kurulu üyesi Genel Kurulca tesbit edilecek süre içerisinde yazılı görüşlerini komisyona verir. Bu süre komisyonun seçildiği tarihten başlayarak 15 günü geçemez.

«Komisyon 17 nci maddenin ikinci fıkrasında sayılan yetkilere sahiptir.»

«Komisyon, incelemelerini otuz gün içinde tamamlayamıyorsa» gerekçesini belirterek Genel Kuruldan bu sürenin uzatılmasını isteyebilir. Bu süre, otuz günden fazla uzatılamaz.

«Komisyon raporunu verince, bu rapor derhal ilgili Başbakan veya Bakanlar Kurulu üyesine iletilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine dağıtılır. Rapor üyelere dağıtıldıktan yedi gün sonraki birleşimin gündemine alınır.»

İçtüzüğü'nün şimdi okumuş olduğum maddesi gereğince adaylar tesbit edilmiştir. Ancak Yüce Meclis henüz verilmiş bulunan önergeye vukuf peyda etmemiştir. Bu bakımdan evveleminde Başbakan hakkında soruşturma istemine ait verilmiş bulunan önergeyi okutuyorum :

T. B. M. M. Yüksek Başkanlığına

Son günlerde Yüksek İdari Mahkemenin (Danıştayın) verdiği yürütmenin durdurulması kararlarının idarece infaz edilmediğini. Başbakanın ve bakanların mahkeme kararlarını infaz istikametinde faaliyette bulunmak şöyle dursun, bu kararlara karşı cephe aldığını, üzüntü ile izlemekteyim.

Bilfarz; Türkiye Petrolleri Genel Müdürü İhsan Topaloğlu, Etibank Genel Müdürü Tahsin Yalabık ve Ulaştırma Bakanlığında bazı genel müdür ve yüksek dereceli memurlar hakkında Danıştaydan alınmış olan yürürlükten durdurma kararlarının infazına, ilgili bakanlara mâni bulunduğu, tekbidedilmeyen gazete haberlerinden anlaşılmakta ve durum Başkanlığa bildirildiği halde Başbakanlığın bu idari mahkeme kararının infazını temin edecek bir tutum ve davranış içinde olmadığı, gazete sütunlarında açıkça ifade edilmektedir.

Anayasamızın 2 nci maddesinde hukuk Devleti olarak ilân edilen Türkiye Cumhuriyeti'nin

temellerini sarsıcı mahiyetteki böyle bir tutumun, demokratik rejimimiz için ifade ettiği mâna, Devlet hizmetlerinin aksatılması ve bilhassa hukuku muhtel bulunan şahısların mağdur edilmesi keyfiyeti göz önüne alındığı takdirde, sorumlular hakkında derhal takibata geçilmesinin lüzum ve ehemmiyeti daha da iyi anlaşılır.

Son hâdiselerle vatandaş, mahkeme kararlarının infaz edilmemesi yolundaki tehlikeli davranışlar karşısında, ıstırap duymaktadır. Bunun toplumumuz ve Devletimiz için ne kadar vahim sonuçlar doğuracağı aşikârdır.

İşte bu sebeptir ki, Danıştay kararlarının infaz edilmemesine göz yuman ve böylece Anayasanın 132 nci maddesine aykırı bir tutum içinde bulunan Hükümet Başkanının bu işteki mesuliyeti mutlaktır. Bu itibarla Anayasanın 90 nci, Türk Ceza Kanununun 240 ve 228 nci maddeleri gereğince ve T. B. M. M. Birleşik Toplantı Tüzüğü'nün 12 nci maddesi gereğince Başbakan hakkında Meclis Soruşturması açılmasına karar verilmesini saygılarımla arz ve istirham ederim.

Konya Milletvekili  
S. Faruk Önder

**BAŞKAN —** Verilmiş önerge bu mahiyettedir.

Bu arada Sayın Talât Köseoğlu tarafından bir önerge verilmiş bulunmaktadır. Okutuyorum :

Sayın T. B. M. Meclisi Başkanlığına

Konya Milletvekili Faruk Önder'in Meclis soruşturmasını istiyen önergesi T. B. M. M. Birleşik toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddesinin aradığı şekli şartlarını ihtiva etmemektedir.

İçtüzüğü'nün âmîr hükmüne aykırı olarak tanzim edilen önergenin gündemden çıkarılması icabeder. Saygılarımla.

Hatay Milletvekili  
Talât Köseoğlu

**BAŞKAN —** Sayın Köseoğlu önergenizi izah sadedinde söz veriyorum, buyurun.

**TALÂT KÖSEOĞLU** (Hatay Milletvekili) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Konya Milletvekili Faruk Önder, T. B. M. M. Başkanlığına bir önerge vererek Sayın Başvekil hakkında bir Meclis soruşturması açılmasını talebetmişlerdir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddesi bu gibi önergelerin şekli şartlarını tesbit etmiştir. Maddeyi aynen okuyorum :

«Bu konudaki önergede Başbakan veya ilgili Bakanlar Kurulu üyesi tarafından, Bakanlar Kurulunun genel siyasetinden veya bakanlıkların görevleriyle ilgili işlerden dolayı cezai sorumluluğu gerektiren fiillerin görev sırasında işlendiğinden bahsolunmak gereklidir. Önergede, hangi fiillerin hangi kanun ve nizama aykırı olduğunu, maddesiyle zikretmek ve gerekçede göstermek zorundadır»

Bu maddeye göre, fail, fiil ve hangi kanun maddesinin ihlâl edildiği önergede açıkça yazılmalıdır. Sayın önerge sahibi bu maddenin şekil şartlarına uymak için suç telâkki ettiği hâdiseleri birer birer saymış ve bu suçun faillerini de Bakan olarak tesbit etmiştir. Diyorlar ki: Topaloğlu Danıştay'da ieranın tehirine kararın alındığı halde bağlı olduğu Bakanlık yani Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı bu kararın gereğini yerine getirmemiştir. Şu halde Bakan suç işlemiştir. Etibank Genel Müdürü Tahsin Yalabık ve Ulaştırma Bakanlığındaki yüksek dereceli memurlar ve genel müdürlerin de durumu aynıdır.

Gösterdiği hâdiselerde fail, yani suçlu olması lâzımgelen şahıslar, Enerji, Sanayi ve Ulaştırma bakanlarının olması lâzımdır. Halbuki arkadaşımız ya bilmiyerek veya kasten veya bilerek bu şahısların yerine ve onların isimlerinden hiç bahsetmiyerek sadece Sayın Başvekili suçlu olarak göstermiş ve sadece Başvekil hakkında soruşturma açılmasını istemiştir.

Dünyada eşine raslanmıyacak kadar entereosan bir hukukî suçlama şekli ile karşı karşıyayız.

Kıymetli arkadaşlarım; gerek Ceza Hukukunun umumi prensipleri ve gerekse Anayasa'mızın 105 nci maddesi hükümlerine göre Başvekilin ancak Bakanlığına bağlı hizmetler sebebiyle veya Bakanlar Kurulunun genel siyasetinden dolayı cezai sorumluluğu vardır.

Başvekil her bakanın faaliyetinden siyasî sorumluluğu olabilir. Fakat cezai sorumluluğu olamaz. Diğer bir bakanın, bakanlığına bir hizmetinden dolayı, işlediği suçdan dolayı Başvekilin cezai sorumluluğu yoktur. Eğer böyle

olmuş olsa idi, demokrasi tarihimizde Divanı Âliye sevk edilen bakanların yanbaşında başvekillerin de bulunması, yani onların da ceza alması icabederdi. Bu hiçbir zaman böyle olmamıştır. Cezaların şahsiliği prensibi bunu böyle icabettirmiştir. Arkadaşım ya cezai sorumlulukla, siyasi sorumluluğu birbirine karıştırmış veya kasden sırf efkârı umumiyyede Başvekili yıpratmak kastı ile böyle yapmıştır. Önergenin içindeki cümle ve tâbirlere bakılırsa bunun böyle olduğu ve dikkatle yapıldığı anlaşılır. Gazete malûmatları ile işin esasını ve mahiyetini öğrenmeden ve diğer bakanları bırakarak Başvekile sarılmasının tek gayesi kendi aklınca Başvekili siyaseten yıpratmaktır.

Çok kıymetli arkadaşlarım, işin henüz muhakeme safhası tamamlanmadan alınan tavrîhi karar dahi Hükümetin eline geçmeden, («Geçmiştir, sekizinde geçmiştir» sesleri) bugün geçmiştir, dün daha yoktu. Bugün eline geçmiştir. Riyasete verilen önergenin tarihine bakınız, onunda verilmiştir. Bu gibi iddialarla Hükümete ve bilhassa Hükümet Başkanına yönetilen suçlamalar hiçbir suretle memleket hayrına olamaz. İctüzük her önüne gelenin Hükümeti suçlamaması ve efkârı umumiyyeyi bulandırmaması için önergede bâzı şeklî şartları aramıştır. Bu şeklî şartlara uymayan Faruk Önder'in önergesinin reddi gerekir. Fakat bu böyle olmakla beraber Sayın Başvekil durumdan gayet emindir. T. B. M. M. Soruşturma Hazırlık Komisyonu açılmasında hiçbir mahzur görmemektedir. Takdir Yüce Meclisindir. Saygılarımla. (Adalet Partisi sıralarından alkışlar).

**BAŞKAN** — Muhterem arkadaşlarım; Sayın Talât Köseoğlu tarafından verilmiş bulunan önerge birleşik İctüzükte halline dair bir sarahat bulunmayan bir mahiyettedir. Birleşik İctüzük Sayın Talât Köseoğlu tarafından verilmiş bulunan önerge karşısında ne gibi bir işlem yapılacağını tâyin etmemiştir. Ancak yine birleşik İctüzüğün soruşturma ile ilgili 12, 13 ve 14 nci maddeleri böyle bir önergenin hangi fiillerin, hangi kanun ve nizama aykırı olduğunu maddede zikretmek ve gerekçede göstermek suretiyle belirtilmesi zorunluluğunu ifade etmiştir. Bütün bu meselelerdir ki zaten, Soruşturma Komisyonu kurulduktan sonra, gerek

usul yönünden, gerek şekli yönden Soruşturma Komisyonunda tartışılın, görüşülsün ve Soruşturma Komisyonunun raporu Yüce Meclisece bir müzakereye tabi tutulsun. İctüzük ve Anayasa'nın esprisi, burada meselelerin esasına girişmeksizin, bir görüşme açılmaksızın soruşturma yapılması hususunda evveleminde bir komisyonun kurulmasına mütedairdir. Bu sebeple şimdi Soruşturma Komisyonu kurulması hususunda gösterilmiş bulunan adayların seçimine geçmeye mecburuz. («Bravo Başkan» sesleri).

Komisyonun kurulması için partiler daha önceki tatbikatlar emsal alınmak ve şimdiye dek açılmış bulunan soruşturma hususlarında kurulmuş bulunan komisyonlara uygun bir barm içinde partilerin buldukları rakam kontenjanı dâhilinde ve onların bu komisyona katılmalarını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir.

**SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU** (Zonguldak) — Sayın Başkan Riyaset Divanının sunuşu hakkında söz istiyorum.

**BAŞKAN** — Geçildi efendim o.

**SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU** (Zonguldak Milletvekili) — Reis Beyefendi; nasıl geçer?

**BAŞKAN** — Konya Milletvekili S. Faruk Önder'in Danıştay kararlarının infaz edilmemesine göz yumduğu ve böylece Anayasanın 132 nci maddesine aykırı bir tutum içinde bulunduğu iddiası ile Hükümet Başkanı hakkında Anayasanın 90 nci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İctüzüğünün 12 nci maddesi gereğince bir Meclis soruşturması açılması hususunda vermiş olduğu önergesini incelemek üzere kurulacak Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi hususunda şu adaylar gösterilmiştir:

(A. P.) Şeref Kayalar (C. S. Bursa Üyesi)

(A. P.) A. Nusret Tuna (C. S. Kastamonu Üyesi)

(A. P.) E. Kemal Aybar (Mardin Milletvekili)

(C. H. P.) Sadık Artukmaç (C. S. Yozgat Üyesi)

(C. H. P.) Atalay Akan (Urfa Milletvekili)

(M. P.) Kudret Bosuter (Giresun Milletvekili)

Gösterilmiş bulunan bu adaylara T. İ. P. Meclis Grubu bir itiraz yapmıştır. İtiraz önergesini okutuyorum...

**SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU** (Zonguldak Milletvekili) — Efendim, oylamaya geçmeden evvel usul hakkında mâruzatta bulunmak için söz rica ediyorum. Hiç olmazsa Riyaset Divanında görüşülmesi bir teamül haline getirilirse ileride tatbikatta büyük faydası olacağı kanımsındayım.

**BAŞKAN** — Efendim bu hususta daima Yüce Meclisin bundan sonraki hareketleri tesbit yönünde, elbette karar verme yetkisi vardır. Şimdi bu uygulama sonunda şayet içtüzüğün bu maddesi ve bunun tatbikatı yönünden yanlış bir görüşün varidolduğu ortaya atılırsa bu, gerek Millet Meclisi Başkanlık Divanında, gerekse Birleşik Toplantı Başkanlık Divanında görüşülür ve bundan böyle araştırılması icabeden tedbirler alınır, gayet tabii.

**SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU** (Zonguldak Milletvekili) — Sayın Başkan, malûmunuzdur, Riyaset Divanı Meclise niyabeten vazife görür.

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

5 . 2 . 1966 tarih ve 1204 - 5270 sayılı yazınız karşılığıdır.

Danıştay kararının infaz edilmemesine göz yuman ve böylece Anayasanın 132 nci maddesine aykırı bir tutum içinde bulunan Hükümet Başkanı hakkında Anayasanın 90 nci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı içtüzüğünün 12 nci maddesi uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına dair Konya Milletvekili Faruk Önder tarafından verilen önerge üzerine, kurulması gereken Soruşturma Hazırlık Komisyonunun umumi hükümler dairesinde seçilmesi yukarıda adı geçen içtüzüğün 14 ncu maddesi hükmü icabıdır.

Buna göre, Hazırlık Komisyonunun Millet Meclisi Başkanlık Divanının seçiminde başvuru- lan usul dairesinde teşkili, yani Hazırlık Komisyonunda önce parti gruplarının temsili kuvvetler oranı prensibinin artan üyelikler için uygulanması gerekmektedir.

Bu yoldaki itirazımızın incelenerek ona göre bir karar itirazımızı rica eder, saygılarımı sunarım.

Cemal Hakkı Selek

**BAŞKAN** — Muhterem arkadaşlarım; şimdiye kadar yapılan tatbikat Anayasanın esprisi ve içtüzüğün uygulanması muayyen misallerle Yüce Meclisten geçmiştir. Bu Meclis yine birleşik toplantısında bâzı bakanlar hakkında soruşturmaya mütedair talepleri incelemiş ve buna göre bu orantı dâhilinde komisyonlarını kurmuştur. Bu sebeple içtüzüğün 85 nci maddesi içinde ve Anayasanın ilgili maddelerine Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı 14 ncu maddesine göre gösterilen adaylar Riyaset Divanınca daha önceki tatbikatlar esas alınarak gösterilmiştir. Seçime geçiyoruz. Kâğıtları dağıttım.

Tasnif Heyetini seçiyorum.

Sayın Zeki İslâm?.. Buradasınız. Tasnif Heyetine seçildiniz.

Sayın Şevket Akyürek?.. Yok.

Sayın Halil Balkız?.. Buradalar.

**YUSUF AZİZOĞLU** (Diyarbakır Milletvekili) — Efendim oylama hakkında söz istiyorum.

**BAŞKAN** — Oylama sırasında, çok iyi takdir edersiniz ki Sayın Azizoğlu, söz verilmesi mümkün değildir. Eğer verilebilecek bir durum olsa elbette ki, söz talebinizi karşılırdık.

Sayın Osman Nuri Ulusoy?.. Buradalar.

**YUSUF AZİZOĞLU** (Diyarbakır Milletvekili) — Efendim grup adına oylama mevzuu üzerinde söz rica ediyorum. Riyasetin tatbikatı hakkında söz istiyorum. Daha oylamaya geçilmedi. Anayasaya aykırı bir tutumunuz var Sayın Başkan, lütfedin görüşümüzü arz edelim.

**BAŞKAN** — Efendim biraz evvel bir önergeyi burada okuttum. Onun akabinde de Riyaset olarak görüşümüzü bildirdik, daha önceki emsalleri de nazarı dikkate almak suretiyle yapacağımız tatbikatı bildirdik. Bunun üzerine adayların listesini dağıttık. Bunu takiben Tasnif Heyetini seçmek üzere bulunduğumuz şu anda zatiâliniz söz istiyorsunuz.

**YUSUF AZİZOĞLU** (Diyarbakır Milletvekili) — Lûtf buyurunuz da usul hakkındaki görüşümüzü arz edelim.

**BAŞKAN** — Sayın Azizoğlu, müsaade buyursanız bendeniz de burada size şu noktayı hatırlatayım.

Takdir edersiniz ki; söz içtüzüğe göre talebe bağlıdır. Biraz önce Sayın İşçi Partisi

Grup Başkanvekili tarafından verilmiş bulunan önergeyi Yüce Meclis huzurunda okuttum. Bunun üzerine Riyaset olarak görüşümü bildirdim. Yüce Mecliste bu hususta ne ufak bir reaksiyon zuhur etti, ne de hattâ Sayın İşçi Partisi Grubu adına önergeyi vermiş bulunan arkadaşlarımız dahi söz istemediler. Ondan sonra geçen muamelâta adayları muhtevi listeleri dağıttınız dedim. Adayları muhtevi listeler dağıtıldı. Onu takiben Tasnif Heyeti seçimine başladık. Sözü ondan sonra istiyorsunuz.

Bir muamele bitmiş, diğer bir muamele artık harekâtını tesbit ettireceği bir anda geçmişe dönerek söz istemek mümkün değildir. Rica ederim.

YUSUF AZIZOĞLU (Diyarbakır Milletvekili) — Müsaade ediniz, bu muamelenin usulü hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Azizoğlu, usul hakkında söz talebinin de kendisine göre bir usulü vardır. Lütfedin, şayet zatiâliniz T. İ. P. tarafından verilmiş olan önerge okunduğu anda bu önerge üzerinde söz istemiş olsaydınız elbette söz verilecekti. Ama o muamele bitirilmiştir. Artık yeni bir muameleye geçilmiştir. Tekrar o muameleyi ihya eder gibi, sanki tekrarı müzakere yapar gibi oraya dönmemiz mümkün değildir. Yani zatiâlinize söz veremeyişimin sebebi aradan geçen fasıla içinde ağır davranmış olmanızdır. Eğer daha süratli davranırsanız size söz verirdim. Artık geçmişiz. Eğer biz böyle bir muamele tatbik edersek bundan sonra hiçbir işin içinden çıkamayız. Usule ait söz istemenin de kendine has bir usulü vardır, rica ederim.

YUSUF AZIZOĞLU (Diyarbakır) — Sayın Başkan gayet kısa bir fasıla oldu. Biz burada arkadaşlarla karar verirken birdenbire siz kâğıtları dağıtmaya başladınız. Lütf buyurun görüşümüzü arz edelim. Söz istememiz tamamen usule uygundur. Usul hakkında görüşümüzü arz etmemize lütf buyurun.

BAŞKAN — Bolu'dan başlıyoruz.

YUSUF AZIZOĞLU (Diyarbakır Milletvekili) — Bu tatbikatınızı protesto maksadıyla grupumuz oylamaya iştirak etmiyecektir.

BAŞKAN — Peki efendim (Y. T. P. üyeleri salonu terk ettiler.)

CEVAD ODYAKMAZ (Sivas Milletvekili) — Sayın Başkan bize de tebliğ edilmedi.

İSMAİL HAKKI YILANLIOĞLU (Kastamonu Milletvekili) — Bizim de grupumuza tebliğ edilmediği için biz de oylamaya iştirak etmiyoruz.

BAŞKAN — Peki efendim, mümkündür. (Bolu ili milletvekillerinden başlanılarak oylar toplandı.)

BAŞKAN — Oyunu kullanmayan arkadaşlarımız lütfen acele oylarını kullansınlar.

Oyunu kullanmayan arkadaşlarımız var mı efendim?

Oy verme işlemi bitmiştir. Tasnif Heyeti lütfen yerini alsın. Ve oylamanın tasnifini yapsın.

(Oylar tasnif edildi.)

Başkan — Oy neticelerini arz ediyorum.

#### Yüksek Başkanlığa

Konya Milletvekili S. Faruk Önder'in, Danıştay kararlarının infaz edilmemesine göz yumduğu ve böylece Anayasanın 132 nci maddesine aykırı bir tutum içinde bulunduğu iddiası ile Hükümet Başkanı hakkında Anayasanın 90 nci ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İhtüzüğünün 12 nci maddesi gereğince bir Meclis soruşturması açılması hususunda vermiş olduğu önergesini incelemek üzere kurulacak T. B. M. M. Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimine 400 zat katılmış ve neticede aşağıda isimleri bulunan üyeler hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Gaziantep Senatörü	İstanbul Milletvekili
Z. İslâm	O. N. Ulusay

#### Adaylar

(A. P.) Şeref Kayalar	(C. S. Bursa Üyesi)	357
(A.P.) A. Nusret Tuna	(C. S. Kastamonu Üyesi)	350
(A. P.) E. Kemal Aybar	(Mardin Milletvekili)	348
(C. H. P.) Sadık Artukmaç	(C. S. Yozgat Üyesi)	305
(C. H. P.) Atalay Akan	(Urfa Milletvekili)	297
(M. P.) Kudret Bosuter	(Giresun Milletvekili)	291

BAŞKAN — Y. T. P. Salonu terk ettiğinden Halil Balkız tasnif heyetine iştirak etmemiştir. Bu şekilde Ahmet Nusret Tuna, Şeref Kaşalar, Esat Kemal Aybar, Sadık Artukmaç, Atalay Akan, Kudret Boşuter, arkadaşlarımız Yüce Meclis tarafından Soruşturma Komisyonu üyeliklerine seçilmişlerdir.

Bu Soruşturma Komisyonu, Birleşik Toplantı İçtüzüğü'nün 14 ncu maddesine göre; aralarından bir başkan, bir sözcü ve bir de kâtip seçeceklerdir. Komisyon raporunu 30 gün içinde Başkanlığa verecektir. İlgili Başbakan veya Bakanlar Kurulu üyesi Genel Kurulca tesbit edilecek süre içinde yazılı görüşlerini komisyona verecek. Bu süre tabiatıyla (Komisyonun seçildiği tarihten başlayarak 15 günü geçemez.) kaydı karşısında kalındığı için, müddet hususunda tasvip alınması gerekmektedir.

Sürenin, komisyonun seçildiği bugünden itibaren 15 gün olması hususunu oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye İşçi Partisi Grup Başkanvekili Sayın Cemal Hakkı Selek tarafından verilmiş bulunan bir önerge var. Ancak seçim yapılmış, bitmiş bulunduğu cihetle ayrıca daha önceye dönüp, bu hususta bir konuşma yapmanın İçtüzüğe uygun olmaması mütalâasıyla söz vermeyeceğimi özür dileyerek belirtirim.

Bu şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı gündemi sona ermiştir; Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısını kapatıyorum.

**Kapanma saati : 16,18**





**Türkiye Büyük Millet Meclisi**  
**Birleşik Toplantısı**  
**GÜNDEMİ**

ÜÇÜNCÜ BİRLEŞİM

11 . 2 . 1966 Cuma

Saat 15,00

1. — BAŞKANLIK DİVANININ SUNUŞLARI

1. — Konya Milletvekili S. Faruk Önder'in, Danıştay kararlarının infaz edilmemesine göz yumduğu ve böylece Anayasanın 132 nci maddesine aykırı bir tutum içinde bulunduğu iddiasıyla Hükümet Başkanı hakkında Anayasanın 90 nci ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddesi gereğince bir Meclis soruşturması açılması hususunda vermiş olduğu önergesini incelemek üzere kurulacak Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi (9/52)

2. — TEKRARLANACAK OYLAMALAR

3. — SEÇİMLER

4. — İÇTÜZÜĞÜN 6 NCI MADDESİ GEREĞİNCE BAŞKANLIĞA YÖNELTİLEN SÖZLÜ SORULAR

5. — ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLECEK KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

6. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE İÇTÜZÜK TEKLİFLERİ

7. — MECLİS SORUŞTURMASI VE YÜCE DİVANA SEVK İLE İLGİLİ KANUNLAR



